

Jak se žije Ukrajincům

Text 5.2.4.A

Chudoba v bohatství

staženo z internetu

Daniela Trojtlarová

Podobně jako většina republik bývalého Sovětského svazu je Ukrajina ekonomicky a politicky velice zaostalou zemí. Po rozpadu SSSR se v srpnu 1991 Ukrajina stala samostatným státem s vlastním parlamentem a prezidentem. Avšak ekonomické podmínky rozvoji země moc nepřispěly. Ukrajina je zemí velice bohatou, ale nemá technologii a zákony, které by zajistily její rozvoj. Kdysi se Ukrajina říkalo obilnice světa, dnes se se využívá úplně minimum obilných polí a zbytek leží ladem. Většina továren má velmi zastaralé vybavení, a tak jsou postupně uzavírány a lidé přicházejí

o práci. Ale ani ti, kteří pracují, na tom nejsou o moc lépe. Když mají štěstí, tak dostanou výplatu jednou za tři měsíce, a když ne, tak ji nedostanou vůbec. Běžně se platy pohybují kolem 40 USD = 1 300 Kč měsíčně. Pro Ukrajince to znamená zaplatit jídlo a možná část nájemného, ale na topení, elektřinu, vodu atd. už není. A tak je většina lidí beznadějně zadlužena. Město to řeší tím, že tekoucí vodu dodává pouze 3x denně (6:00–8:00, 12:00–13:00, 19:00–22:00) a v zimním období se v jednotlivých částech města vypíná elektřina až na 10 hodin týdně většinou ve večerních hodinách.

Jak se žije Ukrajincům

Text 5.2.4.B

Sergej: Za tři dny vydělám, co doma člověk za měsíc

Co pro Ukrajince znamená zaměstnání v ČR?

František Roček

Sedíme v ústecké hospodě U tří koček. Ukrajinec, jeho česká přítelkyně a moje tužka. Má štěstí. Pro rok 2000 získal pracovní povolení. Jmenuje se třeba Sergej. Spolu s otcem pracuje v Čechách. Je z ukrajinské zakarpatské oblasti a doma zůstala matka a sestra.

V Čechách žije již druhý rok. První rok pracoval na stavbách načerno. Našetřil nějaké peníze nejen domů, ale také na zvládnutí procedur s žádostí o oficiální pracovní povolení. Protože získat pracovní povolení stojí peníze. Jenom zdravotní prohlídka, asi 800 Kč, kdyby si ji platil Čech sice moc nestojí, ale pro člověka, který přijel z Ukrajiny vydělat si peníze, je to nedostupná částka.

Ráj za tři dny

Sergej si vydělá měsíčně od 10 do 15 tisíc. Záleží na tom, jaká je práce. Již pouze dva tři dny práce v Čechách znamenají získání tolika peněz, kolik potřebuje chudý Ukrajinec k měsíčnímu živobytí ve své svobodné a o to chudší vlasti.

Pracuje denně deset až dvanáct hodin – a proč ne, říká. Vždyť si přijel do Čech vydělat. Práce si váží, protože většina mladých lidí, které kolem sebe na zakarpatské Ukrajině viděl, byla bez práce.

„Učitelé skončí pedagogický institut a jdou dělat zedníky do Čech. Desetina mladých má práci a ostatní se snaží, jak to jde. Kdo má štěstí, jezdí domů z ciziny dvakrát ročně na svátky. Na Silvestra a na Velikonoce,“ vysvětluje Sergej.

Zarazilo mě, proč říká na Silvestra. Proč ne na Vánoce? Potom jsem si uvědomil, že pravoslavné Vánoce jsou později než Vánoce vatikánského ražení.

„O všechno se musíš postarat sám. Nikdo ti doma nepomůže. Máš peníze, máš jídlo.

Jinak máš smůlu. Starej se, jak umíš. Jedno kilo vepřového stojí sedm až deset hřivnů a tak si spočítej, když lidé měsíčně vydělají 150 až 200 hřivnů, kolik si můžeš dovolit. Chleba stojí 80 kopějek. Jen ve chlebu projíš velkou část platu. Proto jsou naši lidé vděční za jakoukoli práci,“ dodává Sergej.

Počítání do tří

Když pracoval Sergej na černo, rozděloval si mzdu na tři části. Nebo vyjádřeno po měsících: jeden měsíc pracoval na jídlo a ubytování, druhý měsíc na doklady a zařizování dalších věcí – pokud chtěl zde být legálně, třetí měsíc pracoval pro sebe, resp. pro rodinu. Pro matku, sestru, jejich společný dům a pro sebe. Podobně i otec. Při legálním pobytu je to obdobné, vždyť dá měsíčně 1300 za zdravotní pojištění, otec, protože je ze staršího těsta, prý 3200 Kč. Přitom nesmí být člověk těhotný, na to se zdravotní pojištění nevztahuje. Toho se Sergej jako muž sice nebojí, ale nesmí ho ani bolet zuby, protože to si musí také platit sám a nesmí mu přeskočit v hlavě, protože psychiatrické ošetření jde prý také na jeho peněženku.

Budoucnost?

Sergej žije přítomným časem, deseti dvanácti hodinami legální práce na stavbě. Co bude dál neví, protože cizinecký zákon byl velmi zpřísněn. V Čechách se mu líbí, nejraději by zůstal...

V televizních novinách právě čeští policisté chytili nějakého mafiánského ukrajinského šéfa. „Tihle lidé nám spolehlivě ničí pověst,“ komentuje televizní pohyblivé obrázky a kýve smutně na číšníka, že má přinést další pivo. „Budoucnost?“ – říká si spíše pro sebe. Po chvíli dodává: „Za tři dny vydělám co tam člověk za měsíc. Jiná budoucnost zatím není.“

Jak se žije Ukrajincům

Otázky k textům a k diskusi

- Znáte nějaké Čechy, kteří vydělávají v západních státech? Proč nedělají stejnou práci v České republice? Liší se výdělek za stejnou práci u nás a v západní Evropě?
- Byli byste ochotni jet na půl roku pracovat do např. Velké Británie? Byli byste ochotni vykonávat těžkou, nekvalifikovanou manuální práci? Za jakých podmínek? Byli byste ochotni dělat např. uklízeče (uklizečky) v supermarketu, kdybyste věděli, že vám výdělek postačí v Čechách na dva roky bezstarostného života? Kdyby vám dal zaměstnavatel vybrat, jestli chcete pracovat legálně, ale vaše mzda se sníží o třetinu (placení daní, zdravotní a sociální pojištění), nebo ilegálně s podstatně vyšším příjmem, jakou variantu byste si vybrali? Pokuste se určit výhody a rizika obou variant.
- Zamyslete se nad situací obyčejného člověka na Ukrajině? Vyčetli byste mu, že se snaží uživit rodinu prací v zahraničí? Dělá Sergej něco odsouzeníhodného? Pokud si myslíte, že ano, jak byste mu vysvětlili jeho „přečin“?
- Kdo podle vás převažuje mezi cizinci v ČR? Lidé, kteří poctivě a tvrdě pracují, nebo zločinci?

Celou diskusi je možno uvést citátem ze **Všeobecné deklarace lidských práv**

a svobod, přijaté Valným shromážděním OSN v roce 1948:

Článek 25: Každý má právo na životní úroveň přiměřenou zdraví a blahobytu jeho i jeho rodiny, čítajíc v to potravu, šatstvo, bydlení, lékařskou péči a sociální služby.

Literatura k tématu

Bohdan Zilynskyj, René Kočík: Ukrajinci v České republice, In: Šišková, T. (ed.): Menšiny a migranti v České republice, Praha 2001, s. 81.

Dušan Drbohlav, Eva Janská, Pavla Šelepová: Ukrajinská komunita v České republice, in: Šišková, T. (ed.): Menšiny a migranti v České republice, Praha 2001, s. 89.